

Sakari Ylivuori, Inka Rantakallio & Mikko Ojanen

PÄÄKIRJOITUS

Opinnäytteet osoittavat, että musiikki ja musiikin tutkimus kiinnostavat laajasti

DOI: 10.51816/MUSIIKKI.163123

Suomen musiikkitieteellinen seura koosti ja julkaisi maaliskuun lopulla listauksen vuoden 2024 suomalaisten yliopistojen musiikkia käsittelevistä opinnäytetöistä. Listaus maalaa kiinnostavan kokonaiskuvan siitä, mikä vastavalmistuneita maistereita ja tohtoreita kiinnostaa. Silmiinpistävää on, miten ilmiselvän houkutteleva tutkimuskohde musiikki on myös musiikkitieteen ulkopuolella. Esimerkiksi listan kaikkiaan 134 maisterintutkielmasta noin 40 prosenttia on tehty muualla kuin musiikkitieteessä, musiikkikasvatuksessa tai Sibelius-Akatemian koulutusohjelmissa (Suomen musiikkitieteellinen seura 2025a).

Osuus on varsin merkittävä, joten on paikallaan ehkä hie-man tarkastella, mikä musiikissa tieteenalamme ulkopuolisia tutkielmantekijöitä kiinnostaa. Iso osa näistä tutkielmista ottaa keskiöön musiikkiin liittyvät tekstit, joita käsitellään kieli- tai kirjallisuustieteellisestä mutta joskus myös historiatieteellisestä näkökulmasta. Tutkittuja tekstejä ovat erityisesti laulutekstit, teosotsikot ja musiikkia käsittelevät journalistiset kirjoitukset, mutta huomattavissa määrin tutkimuksen kohteeksi ovat päätyneet myös erilaiset musiikin markkinointi- ja viestintätekstit.

Oman kokonaisuutensa muodostavat tutkielmat, joissa on tutkittu musiikin välineellistä funktiota. Vuoden 2024 maisterintutkielmien otannassa musiikin tehoa on tutkittu esimerkiksi osana niin terveydenhuoltoa, palvelumuotoilun työpajoja, ke-

mian opetusta kuin ympäristönsuojelua edistävää viestintääkin. Kolmas listauksessa toistuva tutkimuskohde on äänimaisema. Tutkittuja äänimaisemia löytyy kirjastoista (informaatiotutkimus) ja viheralueilta (ympäristöpolitiikka ja aluetiede), mutta myös luontodokumenteista (kulttuuriperinnön tutkimus) ja kaupunkinostalgiaa (markkinointi).

Äänimaisemia käsitteli myös Aino Lyrän (2024) maisterintutkielma ”Hiljenevän kylän äänet: Pohjoissuomalaisen maaseudun äänimaiseman tarkastelua 2020-luvulla” (Helsingin yliopisto, musiikkitiede), jonka Suomen Etnomusikologinen Seura ja Suomen musiikkitieteellinen seura valitsivat vuoden 2024 parhaaksi musiikintutkimuksen opinnäytteeksi. Opinnäytetyökilpailuun saapui kaikkiaan 12 opinnäytettä. Palkintotyöryhmä näki Lyrän opinnäytteessä myös jatkojalostusmahdollisuuden huomauttamalla, että tutkielma on ”popularisoitavissa helposti kirjoittajan niin halutessa” (Suomen musiikkitieteellinen seura 2025b). Palkintotyöryhmä myönsi kunniamaininnat Enja Heikkilän ja Santeri Salmirinteen (2024) työlle ”Does horror game music make you anxious? Exploring horror music’s effect on players: a mixed methods study” (Jyväskylän yliopisto, musiikkitiede) sekä Hanna Turusen (2024) työlle ”’Hävettää jos kokee olevansa huonompi kuin muut’: freelancemuusikoiden kokemuksia häpeästä ammatissaan” (Jyväskylän yliopisto, musiikkitiede). *Musiikki*-lehden toimitus onnittelee sydämellisesti palkinnon sekä kunniamaininnan saajia!

Opinnäytetyö on mahdollista jalostaa myös tutkimusartikkeliksi. Esimerkiksi tässä *Musiikin* numerossa on Gabriel Korhosen vertaisarvioitu artikkeli, joka pohjaa osin hänen edellisvuonna opinnäytetyökilpailussa kunniamaininnalla huomioituun maisterintutkielmaansa (ks. Korhonen 2023). Musiikintutkimuksen alan sekä lehtien elinvoimaisuuden kannalta on toivottavaa, että entistä useampi maisteriksi valmistuva muokkaisi musiikkiaiheisesta gradustaan myös artikkelijulkaisun johonkin alan julkaisuun.

Opinnäytetöiden lisäksi musiikki oli viime vuonna näyttävästi tutkimuskohteena myös Helsingin yliopiston Digital Humanities Hackathon -kesäkoulussa, jonka lopputöiden esittelyä yksi päätoimittajista, Sakari, oli seuraamassa. Yksi opiskelijoista muodostettu ryhmä analysoi Euroviisujen dataa kahdenkymmenen vuoden ajalta pyrkien selvittämään, mitä piirteitä ja tunnusmerkkejä vuosina 2004–2024 menestyneissä Euroviisu-esityksissä on löydettävissä ja selittäisikö jokin niistä laulujen menestystä. Ei liene yllättävää, että mikään tutkittu muuttuja ei selittänyt tai ennustanut voittajaa, mutta tuloksissa oli paljon

**Sakari Ylivuori,
Inka Rantakallio &
Mikko Ojanen**

**Opinnäytteet
osoittavat, että
musiikki ja
musiikin tutkimus
kiinnostavat
laajasti**

kiinnostavia havaintoja niin trendeistä kuin menestysjien verkostoituneisuudestakin.¹

Musiikin suuri kiinnostavuus tutkimuskohteena on ilahduttavaa. Se on samalla kuitenkin myös hämmäntävässä ristiriidassa tieteenalamme yleisemmän arvostuksen ja yliopistollisen aseman kanssa. Musiikkitieteen rooli pääaineena on ja on ollut uhattuna monissa yliopistoissa. Aiheesta on keskusteltu vuosien varrella eri foorumeilla (ks. Ranta-Meyer, Wahlfors ja Lehtonen 2021). Oireellisenä voi halutessaan nähdä myös opinnäytetyöpalkinnon tiedotteessa käytetyn sanamuodon: ”Työryhmä piti erityisen ilahduttavana aiheiden laajaa kirjoa sekä monipuolisia ja -tieteisiä lähestymistapoja. Töitä saapui suurimmasta osasta yliopistoja, joissa musiikkitiedettä *vielä* opiskellaan.” (kursivointi lisätty, Suomen musiikkitieteellinen seura 2025b).

Ristiriitaa korostaa yhtäältä se, että musiikkitiede – muiden taiteiden ja kulttuurien tutkimuksen alojen joukossa – on yliopiston hakijamäärien näkökulmasta niin sanottu hakupaineala, eli alasta kiinnostuneita hakijoita on sisäänottoon nähden paljon. Niin ikään valmistuvien määrä on sisäänottoon suhteutettuna erinomainen ja työllistyminen kiitettävää. Toisaalta ristiriitaa alleviivaa myös se, että samalla kun resursseja musiikkitieteen vakituisesta henkilöstöstä sekä tuntiopetusrahoituksesta leikataan järjestelmällisesti, koulutusohjelmia painostetaan kasvattamaan sisäänottoa entisestään. Jo nykyresursseilla joudutaan tarjoamaan aina vain pienempiä ja rajatumpia opintokokonaisuuksia. Opinnäytetöiden sisältö- ja laajuusvaatimukset ovat kaventuneet tasaiseen tahtiin viime vuosien aikana.

Miten opetuksen ja oppimisen laatu pystytään turvaamaan, mikäli resursseja on aina vain vähemmän, mutta opiskelijoita aina vain enemmän? Modernit pedagogiset menetelmät ja työkalut konstruktiivisesta linjakkuudesta yhteis- ja vertaisoppimisalustoihin ja verkkokurssi- ja tekoälysovelluksiin auttavat todennäköisesti laadunvarmistuksessa tulevaisuudessa, jos nykyhenkilöstölle turvataan riittävästi aikaa opetuksen kehittämiseen linjakkaampaan ja virtaviivaisempaan suuntaan. Nykyresursseilla tämä ei tällä hetkellä toteudu.

Käsillä oleva *Musiikin* vuoden toinen numero sisältää kolme vertaisarvioitua artikkelia sekä yhden lektion. Pääkirjoituksen teeman mukaista musiikintutkimuksen moninäkökulmaista sekä

PÄÄKIRJOITUS

1 Poster löytyy tapahtuman sivuilta, Helsinki Digital Humanities Hackathon 2024.

tieteiden ja taiteiden välistä rikkautta juhlistaaksemme aloitamme tämän numeron Hanna Pohjolan työryhmän tanssia, musiikkia ja teknologiaa tarkastelevalla artikkelilla. Pohjolan työryhmän tutkimuskohteena on liikkeen reaaliaikaisen äänelistämisen, eli sonifikaation, rooli tanssiteoksen äänimaiseman luomisessa. Artikkelin tapaustutkimuksena työryhmä tarkastelee Tanssiteatteri Minimien *Biodatasonaatti*-näyttämöteosta, jossa esityksen äänimaisema tuotettiin sonifikaation keinoin.

Sakari Ylivuori puolestaan esittää artikkelissaan uuden tulokinnan Jean Sibeliuksen *Har du mod?* -teoksen (op. 31 no 2) versioiden lukumäärästä ja niiden välisestä kronologiasta. Ylivuori on rakentanut uuden kronologian biografisen aineiston, erityisesti kustannuskirjeenvaihdon ja säveltäjän päiväkirjan, perusteella. Tutkimuksen merkittävin tulos on kokonaan aiemmin tuntemattoman version tunnistaminen, sillä se selittää osaltaan useita aiemmissä tulkinnoissa esiintyviä ristiriitaisuuksia ja väärinkäsityksiä.

Jo mainittuun maisterintutkielmaan pohjautuvassa artikkelissaan Gabriel Korhonen tarkastelee musiikintutkimuksessa ja musiikkifilosofiassa aiemminkin pohdittuja rytmin ja metrin käsitteiden ongelmia. Korhonen tarkentaa gradunsa näkökulmia ja tuo artikkelissaan yhteen mannermaisen filosofian näkökulmia sekä kognitiotieteen piirissä kehitettyjä käsitteitä ja malleja rytmin ja metrin havaitsemisesta. Korhonen soveltaa moninäkökulmaista teoreettista kehystään Muse-yhtyeen *Stockholm Syndrome* -kappaleen analyysiin.

Numeron päättää Anna Ramstedtin lektio. Ramstedt käsittelee lektiossaan ”Classical music, misconduct, and gender: A feminist study on social imaginaries and women musicians’ experiences of gender inequality in Finland” sukupuolittunutta epätasa-arvoa, valkoisuutta, henkistä väkivaltaa sekä sukupuolittunutta ja seksuaalista epäasianmukaista käytöstä klassisen musiikin kulttuurissa Suomessa. Ramstedt osoittaa väitöstutkimuksessaan, että klassisen musiikin sosiaaliset normit ja vallitsevat mielikuvastot luovat vahingollisia uskomuksia ja arvoja, jotka ilmenevät muun muassa alan koulutuksessa, verkostoissa, representaatioissa, esityskäytäntöjen ihanteissa ja ohjelmistossa sekä materiaalisissa olosuhteissa. Väitöskirja esittää myös korjaavia toimia sukupuolittuneen ja seksuaalisen epäasianmukaisen käytöksen sekä henkisen väkivallan ehkäisemiseksi.

Toimitus toivottaa lukijoille antoisia lukuhetkiä sekä aurinkoisia kesäpäiviä!

**Sakari Ylivuori,
Inka Rantakallio &
Mikko Ojanen**

**Opinnäytteet
osoittavat, että
musiikki ja
musiikin tutkimus
kiinnostavat
laajasti**

Lähteet

- Heikkilä, Enja ja Santeri Salmirinne. 2024. "Does Horror Game Music Make You Anxious? Exploring Horror Music's Effect on Players: A Mixed Methods Study". Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikkitiede. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202409045815>.
- Helsinki Digital Humanities Hackathon. 2024. Tark. 19.6.2025. <https://www.helsinki.fi/en/digital-humanities/helsinki-digital-humanities-hackathon-2024-dhh24>.
- Korhonen, Gabriel. 2023. "Metritön rytmi ja rihmastollinen aikahavainto Musen kappaleessa *Stockholm Syndrome*: Musiikkifilosofinen ja -analyttinen tutkielma ennustettavuudesta". Maisterintutkielma. Helsingin yliopisto, musiikkitiede. <http://hdl.handle.net/10138/564537>.
- Lyra, Aino. 2024. "Hiljenevän kylän äänet: Pohjoissuomalaisen maaseudun äänimaiseman tarkastelua 2020-luvulla". Maisterintutkielma. Helsingin yliopisto, musiikkitiede. <http://hdl.handle.net/10138/577111>.
- Ranta-Meyer, Tuire, Laura Wahlfors ja Lasse Lehtonen. 2021. Itse aiheutettu kuolema? *Musiikki* 51(1): 3–8.
- Suomen musiikkitieteellinen seura. 2025a. Musiikkia käsittelevät yliopistolliset opinnäytetyöt 2024. Tark. 19.6.2025. <https://www.mtsnet.fi/2025/03/26/musiikkia-kasittelevat-yliopistolliset-opinnaytetyot-2024/>.
- Suomen musiikkitieteellinen seura. 2025b. Musiikintutkimuksen opinnäytekilpailun voittaja palkittiin 31.3.2025. Tark. 19.6.2025. <https://www.mtsnet.fi/2025/03/31/musiikintutkimuksen-opinnaytekilpailun-voittaja-palkittiin-31-3-2025/>.
- Turunen, Hanna. 2024. "'Hävettää jos kokee olevansa huonompi kuin muut': freelancemuusikoiden kokemuksia häpeästä ammatissaan". Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopisto, musiikkitiede. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202412107697>.

PÄÄKIRJOITUS